

Notă informativă

la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului pentru anii 2022 - 2025 de implementare a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017 - 2027

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Autoritatea responsabilă pentru elaborarea proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului este Ministerul Educației și Cercetării care, conform art. 6 din HG nr.146/2021 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, realizează funcțiile în domeniul *relații interetnice și funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova*.

Programul a fost elaborat în colaborare cu reprezentanții autorităților/instituțiilor de stat, societății civile, membrii consiliului coordonator al organizațiilor etno-culturale, partenerii de dezvoltare etc.: Agenția Relații Interetnice, Cancelaria de Stat, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Culturii, Ministerul Afacerilor Interne, Biroul Național de Statistică, Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, Oficiul Avocatului Poporului, Academia de Administrare Publică etc.

Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea *Programului pentru anii 2022 - 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2017 - 2027* a fost elaborat în temeiul prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, Hotărârii Guvernului (HG) nr.386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice și Hotărârii Guvernului (HG) nr. 1464/2016 privind aprobarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pe anii 2017 – 2027.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

În vederea consolidării relațiilor interetnice și asigurării drepturilor minorităților naționale, în *Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022* (aprobat prin HG nr.235/2021) este prevăzută acțiunea nr.22.1.1 Dezvoltarea mecanismului de implementare a etapei a II-a a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027 și acțiunea 22.3. Perfecționarea competențelor funcționarilor publici în lucru cu comunitățile interetnice și sporirea comunicării dintre autorități și grupurile etnice minoritare.

Elaborarea Programului este condiționată de expirarea validității și pierderea actualității Planului de Acțiuni pe anii 2017-2020 și asigurarea consecutivității de planificare a acțiunilor pe termen mediu pentru implementarea *Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017 – 2027*, ținându-se cont de realizările și lacunele politicilor implementate anterior, standardele și obligațiile în domeniul drepturilor omului, precum și de bunele practici din domeniu, care răspund necesităților reprezentanților minorităților naționale din Republica Moldova.

De asemenea, *Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO) pentru anii 2018–2022* (aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.89/2018) prevede *Elaborarea Planului de acțiuni, pentru anii 2021–2024, privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017–2027* (Obiectivul I: *Asigurarea integrării*

persoanelor aparținând minorităților naționale în toate domeniile de activitate ale statului prin consolidarea cadrului de politici și a celui legal, subacțiunea 1.3).

Programul este corelat în mod plenar cu prevederile Strategiei Naționale de Dezvoltare (SND) “Moldova 2030”, aprobată prin HG nr.377/2020 și urmează a fi aprobată de Parlament, care contribuie la realizarea a trei obiective ale SND 2030 (nr. 4, 8 și 9) și anume: *garantarea educației de calitate pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții; asigurarea unei guvernări eficiente și incluzive și a supremației legii; promovarea unei societăți pașnice, sigure și incluzive.* În acest sens, Programul propune spre realizare obiectivele ce țin de consolidarea capacităților tinerilor în vederea încurajării acestora de a participa la viața publică, instruirea actorilor relevanți privind drepturile omului, inclusiv drepturile minorităților naționale, managementul diversității, acțiuni de prevenire a infracțiunilor motivate de prejudecată, ură interetnică și discriminare etc.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de hotărâre nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea *Programului pentru anii 2022 - 2025 de implementare a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pe anii 2017 - 2027* este un document de politici publice pe termen mediu ce descrie obiectivele și acțiunile ce urmează a fi realizate în cele patru domenii prioritare stabilite în Strategia de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027 (Hotărârea Guvernului nr. 1464/2016): *I. Participarea la viața publică; II. Limba ca mijloc de integrare: politicile privind limba oficială a statului și limbile minoritare; III. Dialogul intercultural și apartenența civică la statul Republica Moldova; IV. Mass-media.*

Scopul Programului este consolidarea relațiilor interetnice și încurajarea diversității incluzive a societății prin participarea minorităților naționale în diverse domenii ale vieții statului, asigurând egalitatea cetățenilor, indiferent de apartenența etnică, culturală, lingvistică etc. și respectând legislația națională și standardele internaționale în domeniu.

Obiectivul general al Programului este asigurarea contextului favorabil pentru consolidarea relațiilor interetnice în perioada 2022 – 2025, astfel încât către anul 2025 Republica Moldova să dispună de mecanisme de lucru eficiente în domeniul educațional, economic, social, cultural pentru facilitarea participării reprezentanților minorităților naționale la viața publică și dialogul intercultural, promovarea limbii de stat și asigurarea protecției și dezvoltării limbilor minorităților naționale, precum și asigurarea accesului minorităților naționale la informații și mass-media în limbile acestora.

Programul pentru anii 2022 – 2025 de implementare a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice va contribui la soluționarea următoarelor probleme și provocări: *nivelul insuficient de participare a minorităților naționale la viața publică; eficiență scăzută a organelor consultative cu persoanele aparținând minorităților naționale, inclusiv la nivel local; insuficiența de date segregate cu privire la minoritățile naționale; cunoașterea limitată a limbii române de către reprezentanții minorităților naționale; nivelul insuficient de cunoștințe din partea diferitor*

grupuri din societate despre diversitatea culturală, lingvistică, istoria și tradițiile minorităților naționale; nivelul insuficient de promovare a diversității și multilingvismului în mass-media etc..

Programul reprezintă o foaie de parcurs pentru promovarea unei coerențe între angajamentele internaționale ale Republicii Moldova și documentele de politici strategice naționale în domeniul protecției drepturilor minorităților naționale și consolidării relațiilor interetnice. Caracterul intersectorial al documentului este asigurat de obiectivele și acțiunile specifice propuse pentru a fi realizate în domeniul educației, tineretului, culturii, turismului, mass-media etc. prin prisma abordării drepturilor omului. Adicional, acest caracter al Programului este reflectat și în focusarea directă sau indirectă a unor acțiuni specifice pentru promovarea egalității de gen.

Programul vine să răspundă la un șir de recomandări incluse în documentele organismelor internaționale și regionale de monitorizare în domeniu, precum Evaluarea Periodică Universală (UPR), Comitetul pentru eliminarea discriminării rasiale (CERD), Comitetul pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW), Comitetul pentru drepturile copilului (CRC), Comitetul ONU privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale (CESCR), Consiliul Drepturilor Omului (HRC), Raportorul special al ONU pentru problemele minorităților, Comitetul consultativ pentru Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale și Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI). Aceste recomandări au fost transpuse în acțiuni concrete reflectate în Planul de acțiuni al Programului.

Programul contribuie la realizarea a patru ODD-uri:

a) ODD 10 „Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta”: *Ținta 10.2. “Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de altă natură.” și Ținta 10.3. “Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității rezultatelor, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.”*

b) ODD 4 “Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți”: *Ținta 4.7. “Până în 2030, asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă”.*

c) ODD 5 “Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor”
Ținta 5.5 Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și egalității de șanse la posturi de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

d) ODD 16 „Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile”

Ținta 16.6. “Dezvoltarea eficienței, responsabilității și transparenței instituțiilor la toate nivelurile”, Ținta 16.7. „Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile” și Ținta 16.10. “Asigurarea accesului egal la informație tuturor cetățenilor”.

Obiective specifice:

27. **Obiective specifice:**

1) Participare la viața publică

1.1. Creșterea participării tuturor cetățenilor, inclusiv persoanelor aparținând minorităților naționale, în special tinerilor, în mod echitabil, pentru angajare în serviciul public, astfel încât până la finele anului 2025, rata persoanelor aparținând minorităților naționale angajate în serviciul public să sporească cu cel puțin 10%

1.2. Intensificarea unei comunicări mai eficiente între autorități și societatea civilă, prin eficientizarea capacităților instituționale ale organelor consultative, asigurând un proces participativ și transparent de luare a deciziilor

1.3. Sporirea, cu cel puțin 5%, numărului de surse de informații (studii, cercetări, analize, date statistice etc.) disponibile în domeniile ce se referă la relațiile interetnice

2) Limba ca mijloc de integrare: politicile privind limba oficială a statului și limbile minoritare

2.1. Sporirea nivelului de competențe lingvistice și promovarea cunoașterii limbii române, astfel încât până la finele anului 2025 rata persoanelor aparținând minorităților naționale cu competențe sporită să crească cel puțin cu 5%

2.2. Asigurarea protecției și dezvoltării limbilor minorităților naționale, precum și promovarea diversității lingvistice prin respectarea angajamentelor internaționale ale RM în domeniul limbilor minorităților naționale, astfel încât până la finele anului 2025 numărul activităților de promovare a limbilor minorităților naționale să crească cu 5 %

3) Dialogul intercultural și apartenența civică la statul Republica Moldova

3.1. Sporirea interacțiunii dintre diferite grupuri etnice prin creșterea, cel puțin cu 10%, a numărului activităților, evenimentelor și proiectelor sociale, contribuind la promovarea culturii toleranței și dialogului intercultural

3.2. Sporirea capacităților actorilor relevanți pentru educația interculturală, astfel încât până în anul 2025, cel puțin 80% dintre actanți să posede această competență până în anul 2025

3.3. Prevenirea și eliminarea discriminării, xenofobiei, stereotipurilor etnice, tensiunilor interetnice și segregării prin implicarea tuturor actorilor relevanți, astfel încât până în anul 2025 cazurile raportate să scadă cu cel puțin 5%

3.4. Consolidarea sentimentului de apartenență civică la statul Republica Moldova prin creșterea cu cel puțin 5% anual a numărului de activități, evenimente și proiecte sociale

4) Mass-media

4.1. Sporirea accesului la informații și programe în limbile minorităților naționale, promovarea multilingvismului și diversității în societate prin mass-media, astfel încât până la 2025 ponderea conținutului disponibil în limbile minorităților naționale să crească cu 10%

Urmare a realizării obiectivelor specifice și acțiunilor în cele 4 domenii prioritare stabilite, Programul va avea un impact exhaustiv și multidimensional, după cum urmează:

Impact 1: Minoritățile naționale vor fi reprezentate la un nivel sporit și incluziv în administrația de stat și serviciul public, urmare a creșterii gradului de eficiență în participare, comunicare și consultanță între autorități și societatea civilă și îmbunătățirea cunoașterii în domeniul ce se referă la relațiile interetnice;

Impact 2: Motivația și nivelul de cunoaștere a limbii române va crește, totodată va fi asigurată protecția și dezvoltarea limbilor minorităților naționale;

Impact 3: Dialogul intercultural, coeziunea socială și educația interculturală se vor extinde și se vor promova, consolidând sentimentul de apartenență civică la statul R. Moldova și contribuind la prevenirea și eliminarea discriminării, xenofobiei, stereotipurilor etnice, tensiunilor interetnice și segregării;

Impact 4: Minoritățile naționale vor avea acces la informații și programe mediatice în limbile minorităților prin intermediul mass-media.

5. Fundamentarea economico-financiară

Din perspectiva finanțării, Programul urmează a fi bazat pe principiile de sinergie și complementaritate dintre resursele financiare publice și cele atrase, inclusiv de la partenerii de dezvoltare.

Realizarea acțiunilor stipulate în Programul sus-numit se va efectua din contul și în limitele alocațiilor prevăzute în aceste scopuri în bugetele autorităților și instituțiilor specificate în Planul de Acțiuni, precum și din alte surse, conform legislației în vigoare.

În tabelele nr.1 sunt prezentate *costurile* pentru implementarea Programului, inclusiv pe surse de finanțare, care au fost estimate și generalizate în baza Planului de Acțiuni.

Tabelul nr.1. Estimarea costurilor din bugetul de stat pentru implementarea Programului, mii lei

Obiectiv specific	2022	2023	2024	2025	Total, lei
1.1	65 000	20 000	20 000	20 000	125 000
1.2	65 125	146 235	66 235	135 000	412 595
1.3	3 097 100	3 097 100	350 000	-	6 544 200
2.1	25 000	25 000	25 000	25 000	100 000
2.2	150 000	365 000	380 000	405 000	1 300 000
3.1	1 150 000	1 150 000	1 150 000	1 150 000	4 600 000
3.2	100 000	230 000	230 000	230 000	790 000
3.3	25 000	25 000	27 000	27 000	104 000
3.4	5 000	5 000	6 000	6 000	22 000
4.1	-	-	-	-	
Total	4 682, 225 lei	5 063, 335 lei	2 254, 235 lei	1 998 000 lei	13 997, 795 lei

Costul total al Programului pentru perioada 2022-2025 este de **13 997 795 lei**.

Guvernul va aloca mijloace financiare din bugetul de stat pentru implementarea Programului și va atrage partenerii de dezvoltare să contribuie la realizarea anumitor acțiuni de incluziune și consolidarea a relațiilor interetnice..

De asemenea, costurile Programului vor fi luate în considerare la elaborarea și modificarea Cadrului Bugetar pe Termen Mediu (CBTM), care constituie principalul document de planificare financiară pentru următorii ani. Până în prezent în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) nu au fost planificate mijloace financiare pentru implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2027 – 2027.

6. Modul de încorporare al actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de hotărâre de Guvern a fost elaborat în stricta conformitate cu legislația în vigoare și este în concordanță cu cadrul juridic existent.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Elaborarea Programului a avut un caracter incluziv, transversal, participativ și transparent.

Părțile implicate în elaborarea Programului sunt membrii *Grupului de lucru interinstituțional*, în componența căruia sunt delegate peste 30 de persoane din partea autorităților/instituțiilor de stat, societății civile, reprezentanții consiliului coordonator al organizațiilor etno-culturale, partenerii de dezvoltare etc.: Agenția Relații Interetnice; Cancelaria de Stat; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Culturii; Ministerul Afacerilor Interne; Biroul Național de Statistică; Consiliul Coordonator al Audiovizualului; Consiliul pentru eliminarea discriminării și asigurarea egalității; Oficiul Avocatul Poporului; Academia de Administrare Publică; Institutul Patrimoniului Cultural, Centrul de Etnologie; Congresul Autorităților Locale al Republicii Moldova, Oficiul Înaltului Comisar pentru Minoritățile Naționale (OSCE HCNM); Oficiul ONU pentru drepturile omului (OHCHR).

Prin prisma prevederilor pct.34 al *Regulamentului cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementare, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*, aprobat prin HG nr.386/2020, Cancelaria de Stat a fost notificată în scris privind inițierea elaborării documentului de politici publice, cu prezentarea conceptului acestuia (Scrisoarea MEC nr. 07-07/5208 din 27.10.2021).

Subsecvent, în scopul respectării prevederilor *Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional*, anunțul privind inițierea elaborării proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea *Programului pentru anii 2022 -2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2017 - 2027* și conceptul acestuia au fost plasate pe pagina web oficială a Ministerului Educației și Cercetării, la compartimentul Transparența decizională, precum și pe portalul [particip.gov.md: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/8655](https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/8655)

În perioada 19 – 30 noiembrie 2021 au fost desfășurate interviuri aprofundate cu peste 20 de reprezentanți ai Parlamentului Republicii Moldova, Președinției, autorităților publice centrale și locale, ai instituțiilor publice, ai organizațiilor societății civile, ai comunităților etno-culturale și organizațiilor internaționale. De asemenea, la 23 decembrie 2021 a fost organizată ședința consultativă pe marginea Programului prenotat. Totodată, în februarie 2022 Programul a fost consultat și examinat de către autoritățile responsabile în vederea estimării costurilor aferente pentru realizarea acțiunilor incluse în Planul de acțiuni. În rezultatul procesului amplu de consultări, proiectul Programului a fost completat și ajustat conform recomandărilor propuse de părțile interesate.

8. Constatările expertizei anticorupție

Nu se aplică.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu este elaborat în scopul armonizării legislației naționale cu legislația UE, exceptându-se de efectuarea expertizei de compatibilitate.

10. Constatările expertizei juridice

Nu se aplică.

11. Constatările altor expertize

Proiectul de act normativ nu necesită efectuarea altor expertize în conformitate cu art. 34 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Ministru

Anatolie TOPALĂ